

REPI

A tömeges eszem-Iszom, a nagyvonalú ajándékozgatások, a dolgozók nyereségrészesedését meg rövidítő pazarlás ellen két évvel ezelőtt fellépett a Pénzügyminisztérium: szabályozta a reprezentációs költségek felhasználását.

Itt-ott javult is a helyzet. De maradtak még jócskán olyan kirívó esetek, melyek arról árulkodnak: rongyozó hajlamunk változatlan, a „repinek” becézett tékozlás más formában újraéled. (Lásd: munkaebéd, „kis”-fogadás, üzleti tárgyalást követő vadászat, céllovászat és pincepörkölt, valamint kereskedelmi propaganda címén elfogyasztott ital-étel kóstoló.)

A Népi Ellenőrzés című lap adott nemrég hírt egy feltűnő (?) esetről, amelyet: „a Véseli Egyesült Új Elet MGTSZ-ben jegyezték fel a népi ellenőrök a külföldi látogatók és hazai kísérőik arányáról. Egyik alkalommal negyvenheten kísérték tizenegy külföldi vendéget, a szövetkezet által rendezett exportvásáron pedig kétszázötvenhatan szorgoskodtak a tizenkilenc külföldi vendég körül.”

Három kérdés kőz: 1. Legáltal megérte? 2. Csak kísérték a kísérők, avagy költöttek is valamit, ha igen, kinek a pénzéből? 3. Mivel csapja agyon az időt a kétszázötven szorgoskodó, ha a külföldiek hazautaznak?

- ilkei -

KACAT

Párbeszédeseit rádióreklám: Apa: Ez mégiscsak borzasztó! Annyi itt a kacat, hogy semmit sem talál meg ember!

Anya: Persze, mert sohasem csinálisz rendet a könyvespolcon.

Gyerek: Sebaj, apu! Majd én segítek! Rendkívüli papír- és rongygyűjtő akciót rendez a MEH.

Mielőtt kisdedeink a jó tanácson felbuzdulva megtizedelnék házi könyvtárunkat, világosítsuk fel őket: a használt vagy megunt könyveket a MEH helyett inkább az antikváriumba vigyék. Ott többet is fizetnek értük.

Egyébként érdeklődéssel várjuk, vajon az elmés reklám az Ünnepi Könyvhéten is elhangzik-e?

Toth István

SAKK- HŐSIESSÉG

A Magyar Sakkélet idei negyedik számában Dalmadi Jenőnek, az érdemes sakkosónak és sakkszervezőnek a visszaemlékezéseit olvasva egy hatásos egyfelvonásos témájára bukkantam. Nem vagyok irigy, ezért közhírré teszem a szinopszist: aki kapja, marja.

Szin: Budapest, Angyalföld, valamelyik szakszervezet helyisége. Idő: 1944. március 19. Dalmadi Jenő csapata, a KAOSZ éppen a Reiter Vasasokkal játszik. A Reiter Vasasokat kommunista álláspontjuk miatt zárták ki a vasasszakszervezetből. Mérföldes közben érkezik a le-sújtó hír, hogy a németek megszállták Magyarországot, és bevonultak Budapestre. Nyilvánvaló volt, hogy Budapesten „először a szakszervezetek és a pártok helyiségeit foglalják majd le”. És most következik a fordulat, amely a megirandó egyfelvonásosnak megadja a kellő méltóságot. Dalmadi elmondja, „a fegyelmzett, a dolgokat komolyan vevő és értékelő munkás sakkosók” erkölcsi erejének bizonyítására, hogy „senki sem iparkodott menekülni, senki sem vitakozott, senki sem sietett a játszmat egykettőre befejezni. Akik tudták, hogy mi történt, addig nem is szóltak társaiknak, amíg a játszmatkat be nem fejezték. En sem szóltam a játékosaimnak”.

A színpadi feldolgozásnak, merőben formai okokból, két nehéz-

séggel kell majd farkasszemet néznie. Először is: érzékeltetnie kell, hogy a világtörténelem ilyen fordulata sem ösztökélhet-e a sakkosókat gyorsabb lépésekre. A partit nem szabad elkapkodni, bármi történjen is. De az egyfelvonásos mégsem tarthat négy-öt óráig; az idő múlását tehát ármányosan kell érzékelteni. A másik bonyodalmat az a büszke vallomás okozza, amely szerint „senki sem vitakozott”. A hagyományos dialógusok többnyire vita formájában bontakoznak ki. Ennek a műnek nagyon modern módon, a vitahíányból kell párbeszédet alkotnia. Így ábrázolhatja azokat, akik nemcsak a saját életüket kockáztatják a sakkhősiesség oltárán, hanem másokét is. Patefikus sakk-situáció: némelyek dacosan tologatják gyalogjaikat, noha az ellenség Vezére és kancellárja elfoglalta már az egész táblát.

E. I.

TÉVTANOK

Ady és kora. Ezzel az ígéretes címmel sugáztott félórás műsort az Iskolatelevízió április 27-én, majd ismétlésben 29-én is. Mit hallottunk? Néhány gyönyörű Ady-verset Latinovits Zoltán szép tolmácsolásában. A kor jellemzésül pedig — díszmagyarba öltöztetett színészek előadásában — Berzeviczy Albert, Eötvös Károly, Malasits Géza, Vágó Béla és mások Ady-ellenes megnyilatkozásait. Meg egy rossz Csizmadia-verset — minden kommentár nélkül.

Csakugyan ilyen egyoldalúan ellenséges és neveléses lett volna Ady Endre kora és a kor írástudói? A diák, aki ebből a műsorból tájékozódik, bizvást azt hiszi, hogy annak idején senki nem ismerte fel a nagy költő emberi és költői jelentőségét. Pedig mennyi rajongója és tisztelője volt Ady-nak már életében! A galileisták mellett a szervezeti munkások sokasága. A műsor szerkesztői az egykori szociáldemokrata pártot is úgy jellemezték, mint valami ellenséges tábor, mintha Ady nem írta volna: „Hogy a Népszava szállást ad nekem, a hajléktalannak, számomra ez közönnivaló dolog, de az Idő, az ő öreg fejével, csodálkozás nélkül bólint rá egyet...”

Nos, a tévéműsor szerkesztői se nem csodálkoztak, se nem bólintottak. S hogy a diák végképp megzavarodjék, arról a modorosan vágott, anakronisztikus álló-és mozgóképek gondoskodtak. Az egyik vershez például egy 1919. május 1-én készült felvételt láthattunk egy lepényevő kislányról, majd néhány „korfestőnek” szánt állókép következett: darutollas különítményesek, Horthy-testőrök, Eckhardt Tibor, az öregedő József főherceg és más — kizárólag Ady halála után készült híradófelvétel.

Ebből a műsorból aligha készülhet fel a diák, hogy „Adyból” fel-eljen.

Ez esetben ugyanis a jó pedagógusnak ismert és elismert Iskolatelevízió sem készült fel a félórára.

Horn Emil

Kolosvury Bálint tiszrajza

KÖNYV-S. O. S.

Könyvtárainkban — az egyetemek és főiskolák könyvtáraiban is — sok olyan kiadvány kopik, rongyolódik vagy („hála” a közre káros bibliofilának!) tűnik el, amelyet lehetetlen pótolni. Ritka és drága kincs az antikváriumokban is például a görög és latin auctorok egy-egy kiadása; túlnyomó többségük nyugati országokban jelent meg, s ha valamelyik kiadótól netán meg lehetne rendelni, az árak iszonyú emelkedése ezt is megakadályozza.

Mind a kutatómunkát, mind az oktatást nyomasztja egy-egy szakterület könyvellátottsági nyomora. Mégis van mód — legalább részben — a bajok orvoslására!

Középiszkolai oktatásunk átszervezése nyomán igen sok iskolában vált fölöslegessé a hajdani tanár- és diákkönyvtárak tetemes anyaga. Ezek a kötetek (ha ugyan még el nem kallódtak) pincékben, rendezetlen kupacokban porosodnak — még bosszantják is az iskolák vezetőit, hiszen értékes helyet vesznek el, s megszabadulni sem könnyű tőlük: újólag kell katalogizálni, igazolni, hogy nincs rá szükség, a kiselejtezéshez a könyvtári szakfelügyelő engedélyt kérni, majd felajánlani az OSZK-nak (amelynek nincs rá szüksége), s csak ezután lehet megkezdni az átutalást a kiadványokra éhes tanszékeknek. Sajnos, ez sem megy könnyen, mert például egy technikai szak-középiszkola igazgatójának csak ahhoz van joga, hogy egy esztergapatot oktatási segédletként más intézmény számára utaljon át — ahhoz már nincs, hogy ötven vagy száz (a szak-középiszkolában vagy latin és különösen görög oktatással régóta nem foglalkozó gimnáziumban fölösleges) kötetet az egyetemnek adjon. Miért hát mégis a bekezdést indító reménység? Íme:

Egyik gimnáziumunk igazgatója és könyvtárosa (a nevüket nem áruljuk el, mert a bürokrácia még a vadlottak padjára ültetné őket) megengedte tanszékünknek, hogy mintegy ötszáz — náluk nem használt s így kiselejtezésre ítélt — kötetet elszállítsunk. Értékük legalább 80—100 ezer forint, tehát hússzor-harmincszor annyi, mint saját évi keretünk! Szellemi hasznukat pedig sem forintban, sem devizában nem lehet meghatározni: olyan lexikonok, kézikönyvek, szótárak, auctorkiadások vannak közöttük, amelyek úgy kellene, mint egy falat kenyér.

Senkit sem kívánánk paragrafussértésre csábítani. Elég volna egyetlen törvényes intézkedés és milliók értékeket menthetnénk meg. Az ELTE Görög Tanszéke várja az illetékesek szíves választát és gyakorlati segítségét.

Falus Róbert

RÉKOSSÁG

A nyomt. betű is pén.-be kerül. Rékoskodjunk! Mint pl. a Pedag. Szaksz., mely egy bp.-i kerületben így ünn.-pelte a kiv. testnev. tan.-nőt, aki 30 éve tagja a szaksz.-nek:

Ünnepélyesen átnyújtott neki egy db. műanyag igazolványt, melyre a 30-as számot nyomták. Szám nélkül a tok bármely trafikban nyolc forintért kapható. Ezért az összegért vehettek volna egy nagy csomag papírzsebkendőt is, hogy a megajándékozott tanár leforrölhesse a hála és a megatartóság könnyeit.

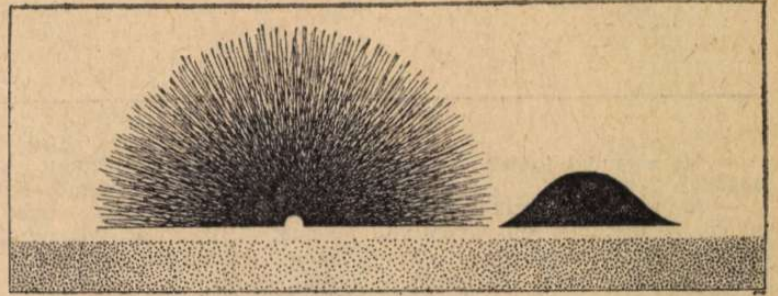
Az ötl.-hez nem grat.-unk.

mrsy jdt

NEMZEDÉKEK

Már apám is nagy turista volt. S amikor arra jártunk, ahol tábla figyelmeztetett egy-egy erdő tilos vadászterület-voltára, mérgesen elkerülte azt a tájat.

Amikor felnőttem, kirándulásaimon a tábla ellenére bemezéktem a tilosba, de néha megjártam. S midőn, a felszabadulás

OLCSÓ ÜGYVITEL — DRÁGÁN

után, már én vittem a gyerekeimet erdei portyázásokra, oktatóan mutattam nekik: látjátok, ez a hely azelőtt tilos volt! Most már minden erdő valamennyiünké, megszűntek az úri vadászterületek!

A minap ismét arra jártam, ahol egykor tiltott volt az erdő. Irdatlan magas — legalább kétméteres — kerítés zárta el az utamat. Kilométereken át követtem a kerítést, bár bevallom, most sem tudom teljes bizonyossággal, hogy végül is a bekerített részen jártam-e, vagy én voltam a kerítésen kívül.

Az új kiadású térkép, amelyet ezután megnéztem, mintha megnyugtatón próbálna: „Vadvedelmi terület”. Csak azt nem értem, hogy ha így van, miért találkoztam olyan táblákkal, amelyek arra figyelmeztettek, hogy az útról letérni életveszélyes? A vadak védelmében?

S most attól félek, hogy már apányivá-anyányivá nőtt gyermekeim nemsokára unokáimmal mennek ki az erdőbe és azt fogják mondhatni nekik:

Látjátok, régen, amikor apámmal erre jártam, akkor itt még nem volt se tábla, se kerítés. Az erdő mindenkié volt!

(kende)

SPORT

Sok szülő és nevelő, munkaadó és munkatárs panasolja: a versenysport túlságosan igénybe veszi a sportolók idejét, energiáját, megfosztja őket minden szórakozástól, távoltartja őket a munkahelyi közösségek, iskolák, egyetemek társaságától. Bizonyosságul idézzük az alábbi hirdetést egy napilap házasságrovatából:

19 éves sportoló férfi megismerkedne, házasság céljából komoly lánnyal. „Hűség” jellege. Szegény gyerek!

(máriássy)

ÜNNEPI ÜGYELET

Egyre több magas ház épül, mind több biztató hír olvasható a lapokban: a felvonók karbantartásáról éjjel-nappal tettekre szűgyelet gondoskodik. Sokaknak érthetetlen lesz hát az a rémálom, melyből verejtékes homlokkal, cserepes ajakkal ébredtem a minap:

Allapotos asszony voltam, aki három idős néni társaságában egy új toronyház két emelete között egy liftben szorongott. S a lif megállt. Megnyomtam a vészcsengőt, valaki üvöltött, meg már a gondnok, talán kiszabadít. Álljunk lapjával — tanácsolta egy hang; de van-e lapja annak, aki rövidesen — remélhetőleg nem a liftben — szűlni fog? Csak egy kis türelem, mondták, már nem tudtam felelni, a torkom kiszáradt. Az emberiség nem hagyott cserben, de szolidaritása nem volt elegendő a szabaduláshoz. Hívtak rendőrt, tűzoltót, legfőképpen és állandóan a felvonóügyeletet tárcsázták, de ott — május elsejét ünnepelve — senki sem vette fel a kagylót, elvégre a munka ünnepén sosem dolgozunk. Esméletemet csak akkor vesztettem el, amikor négy óra múltán a tűzoltók két rohamkocsival és elszánt legénységgel kiemelték a liftbörtönömből.

Milyen ostoba hízői vannak az embernek. Hiszen a valóságban nem engem sodort életveszélybe a liftűvölt, hanem őt, a szűlőt előt álló valóságos kismamát.

(alföldy)

Lelkesen méltatja egy pénzevel is, idejével is takarékoskodó ügyfél az OTP XII. kerületi fiókját, mert — a korábbiaktól eltérően — gyorsan hozzájutott a pénzéhez. Ezt írta erről a Magyar Nemzetben: „A sima betét vagy kivét ügyintézése egy perc. Megtudtam, hogy kísérletképpen — igen drága gépek beszerzésével — oldották meg ezt a gyors ügyintézt. Az ügyfél nem kap számot, nem kell várnia, amíg szőlítják, csak átadja a betétkönyvét, és nem egészen 1 percen belül visszakapja a kikért pénzzel, vagy a betét összeg bejegyzésével. Eddig ez négy kézen ment keresztül, 25—30 perc volt a várakozás...” S reményét fejezte ki, hogy a gyorsított eljárást az OTP más fiókjai is bevezetik, hasonló módszerekkel pedig sok-sok hivatal, vállalat takarékoskodhat az ügyfelek idejével.

A postára gondolok, a mostanában annyit, és sajnos többnyire joggal szűdött postára. Mely szintén kezel betéteket. Hogyan fogja az igen drága gépeket beszerezni, amikor — a munkaerőhiány mellett — a beruházási keret szűkössége a fő gondja? Rögön válaszolok is. Igen drága gép ide, vagy oda — a postánál a betétek ügyintézése régóta gyors. Mióta csak betét létezik. Az ügyfél nem kap számot, nem kell várnia, amíg szőlítják, a betétkönyv nem megy négy kézen keresztül. Egyszóval tisztviselő könyvel, ellenőriz és fizet.

Mert megbíznak az egyszerű — és éppen ezért visszaélésre alkalmatlan nemigen nyújtó — ügyvitelben. Mert tudják, hogy amit egy ember is jól elvégezhet, ahhoz minnek négy.

Talán inkább ezt az eljárást ajánljuk sok-sok hivatal, vállalat — és az OTP figyelmébe. Nem az OTP drága gépeit.

(lázár)

RÁDIÓ- MAGYARÍTÁS

Ritka kincset olvasok: a Rádióélet egyik 1930-as számát. „Nyelvújítókat keres a rádió” címmel pályázati hirdetésre bukkantam. Feladatként többek között a következő szavak magyarítása kívántatik meg a pályázóktól: akkumulátor, antenna, elektród, membrán, mikrofon, rádió, stúdió stb.

Élnek még a 45 esztendeje kirt pályázat versenyzői? Ki tudja? A szavak jó része — tovább él. Még a mai nyelvész is kénytelen időnként bemenni a stúdióba, lelni valamelyik mikrofon elé, hogy újabb kori idegen szavak kikftatásáról elmélkedjék.

Milyen sikerrel? Ki tudja?

Nem vagyok pesszimista, Csúpán borulátó.

(marthy)